

MEMÒRIA D'ACTIVITATS 2013

Índex

PRESENTACIÓ

3

1. CONGRESSOS I ALTRES REUNIONS CIENTÍFIQUES

4

2. SEMINARIS PERMANENTS

6

3. ORGANITZACIÓ DE CONFERÈNCIES I ALTRES ACTIVITATS DE DIFUSIÓ

8

4. PRINCIPALS PUBLICACIONS DE MEMBRES DEL CEFID

9

5. JORNADES D'ACTUALITZACIÓ CIENTÍFICA I DIDÀCTICA COORGANITZADES AMB L'ICE DE LA UAB

20

6. TESIS DOCTORALS

21

7. PROJECTES FINANÇATS

22

Presentació

Com cada primavera, us fem a mans un recull de les activitats més destacades que ha desenvolupat el CEFID durant l'any anterior. Aquesta memòria del 2013 presenta, en primer lloc, un seguit d'accions desenvolupades en la perspectiva de potenciar el debat científic, la generació de coneixement i el seu intercanvi en el marc de les xarxes de col·laboració –cada cop més consolidades i àmplies- amb altres centres i grups de recerca: es tracta dels congressos i altres reunions científiques que es relacionen en el primer apartat i dels seminaris permanents del GREF i el GEXEL que s'inclouen en el segon. Igualment, la memòria reflecteix, en el seu tercer apartat, les actuacions adreçades a la transferència i la difusió de coneixements: conferències i jornades amb caràcter essencialment divulgatiu. No podem deixar de subratllar que la intensitat d'aquestes accions s'ha mantingut a desgrat d'un context marcat per l'estroncament de moltes de les fonts de finançament que en el passat permetien emprendre-les en millors condicions; tanmateix, altres possibles actuacions s'han hagut de descartar per manca de recursos. El quart apartat de la memòria presenta les molt nombroses publicacions que, sota la forma de llibres, capítols de llibre i articles en revistes de referència, plasmen la recerca desenvolupada pels membres del centre i constitueixen una de les vies preferents de transferència del coneixement generat. En un altre terreny, l'objectiu de la transferència i la proposta d'accions de formació de qualitat s'articulen en les Jornades d'actualització científica i didàctica organitzades conjuntament amb l'ICE de la UAB, de les quals el 2013 es va celebrar la sisena edició, com recull l'apartat cinquè. Ara bé, l'actuació del CEFID pel que fa a la formació s'adreça de manera prioritària, com no podia ser d'altra manera, als nous investigadors i investigadores; en aquest sentit, el sisè apartat de la memòria presenta les tesis doctorals presentades durant el 2013 sota la direcció de membres del centre. El setè i darrer apartat es dedica als projectes finançats i subvencions a càrrec de membres del centre, tant els que han estat novetats del 2013 com els que, ja iniciats amb anterioritat, han seguit desenvolupant-se durant l'any. Finalment, volem deixar constància de l'entrada en funcionament, el maig de l'any passat, del nou lloc web del CEFID (<http://centresderecerca.uab.cat/cefid>), construït amb el suport de la Biblioteca d'Humanitats de la UAB i que té unes característiques que el fan més accessible i d'ús més àgil.

CARME MOLINERO
Directora
Maig de 2014

Congressos i altres reunions científiques

Al llarg del 2013, el CEFID i els grups que en formen part han impulsat la realització de més de mitja dotzena de reunions científiques de diversos formats –congressos, col·loquis, seminaris–, amb l'objectiu comú d'afavorir el debat entre investigadors i l'intercanvi del coneixement generat per la recerca duta a terme. La majoria d'aquestes accions van ser coorganitzades amb altres institucions, ja que és una preocupació permanent del centre la consolidació de les xarxes de col·laboració ja existents amb altres grups i la creació de nous vincles. Ja fos per la mateixa coorganització, pels continguts o pels participants, totes aquestes reunions s'han caracteritzat per una forta dimensió internacional.

- Col·loqui Internacional *Manuel Andújar y Segundo Serrano Poncela* Bellaterra (Cerdanyola del Vallès), 7 de març de 2013
Organitzat pel Grupo de Estudios del Exilio Literario (GEXEL-CEFID)
- Col·loqui Internacional *Bergamín: entre literatura y política* Bellaterra (Cerdanyola del Vallès), 12 d'abril de 2013
Organitzat pel Grupo de Estudios del Exilio Literario (GEXEL-CEFID) i *Littérature, Idéologie, Réception Espagne (LIRE 19/21-EA 369)*, Université Paris Ouest, Nanterre, La Défense.
- *II International Conference Strikes and Social Conflicts. Combined approaches to conflicts (Eighteenth century to the present)* Dijon, 15-18 de maig de 2013
Organitzat per la Maison des Sciences de l'Homme i la International Association Strikes and Social Conflicts (de la qual és impulsor el CEFID)
- Col·loqui internacional *Judaísmo y exilio republicano de 1939* Bellaterra (Cerdanyola del Vallès), 21 de juny de 2013
Organitzat pel Grupo de Estudios del Exilio Literario (GEXEL-CEFID)
- *VIII Trobada Internacional d'Investigadors del Franquisme* Barcelona, 21-22 de novembre de 2013
Organitzat pel CEFID i la Fundació Cipriano García de CCOO de Catalunya
- *V Congreso Internacional “El exilio republicano de 1939. Viajes y retornos”* Bellaterra (Cerdanyola del Vallès), 27-29 de novembre de 2013
Organitzat pel Grupo de Estudios del Exilio Literario (GEXEL-CEFID)

- Seminari internacional *Dictadura e processos de transição na península ibérica: A investigação histórica numa perspetiva comparada*.
Lisboa, 19 i 20 de desembre de 2013
Organitzat pel Grup de Recerca sobre l'Època Franquista (GREF-CEFID) i l'Insituto de História Contemporânea de la Universidade Nova de Lisboa (IHC-UNL)

Cal afegir, encara, les freqüents col·laboracions del CEFID o de grups i investigadors del centre amb reunions científiques organitzades per altres institucions. Un exemple destacat n'ha estat el Col·loqui internacional *Treball i ciutadania: a la conquesta de la democràcia. Els moviments sindicals a l'Europa del sud (1950-1980)*, celebrat a Barcelona el 26 de setembre de 2013 i organitzat per la Fundació Cipriano García i el Memorial Democràtic amb la col·laboració del GREF-CEFID, el CEMS-UPF i l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona.

2 Seminaris permanents

Les sessions dels seminaris permanents del GREF i el GEXEL han seguit duent-se a terme a un ritme tan intens com el dels anys anteriors. En el marc dels seminaris es presenten recerques que estan desenvolupant o acaben de concloure destacats especialistes. Aquestes presentacions són el punt de partida de debats relacionats amb les línies de recerca dels grups, uns debats en els quals, a més, és freqüent que s'incorpori una perspectiva interdisciplinària. Les sessions realitzades durant l'any 2013 han estat aquestes:

2.1. Seminari permanent del Grup de Recerca sobre l'Època Franquista (GREF-CEFID)

- *Internacionalismo en tiempos de cambio. Los apoyos italianos a la lucha antifranquista (1962-1975)*
A càrrec d'Emanuele Treglia LUISS (Roma) i CIHDE (UNED, Madrid).
Data: dijous 22 de febrer de 2013
- *Proteger y reformar a la infancia: la reeducación de los jóvenes “desviados” en los reformatorios de la España franquista (1939-1975)*
A càrrec d'Amélie Nuq (Université Jean Moulin Lyon 3)
Data: divendres 15 de març de 2013
- *Legitimació del règim i catalanisme cultural en el franquisme tardà*
A càrrec d'Andrew Dowling (University of Cardiff)
Data: 19 d'abril de 2013
- *Represión de la homosexualidad en la Ley de Peligrosidad y Rehabilitación Social: identidades masculinas, trayectorias y memoria.*
A càrrec de Brice Chamouveau (Université Michel de Montaigne Bordeaux 3/EHEHI Casa de Velázquez)
Data: 14 de maig de 2013
- *Origen, formació i desenvolupament de l'actual dreta espanyola: el cas d'Alianza Popular (1973-1979)*
A càrrec de Miquel Àngel del Río (UAB)
Data: 8 d'octubre de 2013
- *La construcción de un Estado ideal: cine, medicina e imperio en la España de la posguerra (1940-1950)*
A càrrec de Carlos Taberner (UAB)
Data: 10 de desembre 2013

2.2. Seminari permanent del Grupo de Estudios del Exilio Literario (GEXEL-CEFID)

- *Las cartas de la Pirenaica. Memoria de las víctimas del franquismo*
A càrrec de: Armand Balsebre Torroja (UAB) i Rosario Fontova Forcada (UAB)
- *La trayectoria de María Teresa Toral*
A càrrec de: Antonina Rodrigo (escriptora)
Data: 18 de Gener de 2013
- *El teatro de José Ricardo Morales*
A càrrec de: Pablo Valdivia (Universiteit van Amsterdam)
Data: 15 de febrer de 2013
- *Anarquismo y cultura en el exilio republicano de 1939 en Toulouse*
A càrrec d'Alicia Alted (UNED, Madrid) i Placer Thibon (Université de Toulouse-le-Mirail i Centre Toulousain de Documentation sur l'Exil Espagnol)).
Data: 26 d'abril de 2013
- *Primera sessió del curs acadèmic 2013-2014*
A càrrec de: Víctor Fuentes, autor de *Memorias del segundo exilio español* (1954-2010). *Toda una vida* (2011) i *Buñuel, del surrealismo al terrorismo* (2013)
Data: 4 d'octubre de 2013.
- *Presentació del llibre: La guerra fría cultural y el exilio republicano de 1939, d'Olga Glondys*
A càrrec d'Olga Glondys i amb la intervenció de Nuria Gregori, directora de l'Institut de Literatura y Lingüística de L'Havana.
Data: 13 de desembre de 2013

3 Organització de conferències i altres activitats de difusió

3.1. *Cicle de conferències del GREF-CEFID*

El GREF-CEFID ha organitzat un any més el seu tradicional cicle de conferències, adreçat a la difusió de coneixements i al reforçament de la formació dels estudiants dels diversos graus d'Humanitats. L'edició del 2013 va tenir per títol *De la Sección Femenina al moviment feminista. Dones, franquisme i transició*; les sessions foren les següents:

- Primera sessió, 8 de març de 2013

Dones, gènere i poder durant el franquisme
A càrrec d'Ángela Cenarro (Universidad de Zaragoza).

Dones, gènere i condicions laborals durant el franquisme
A càrrec de Carmen Sarasua (UAB)

- Segona sessió, 15 de març de 2013

L'aportació del feminisme a la construcció de la cultura política democràtica
A càrrec de Pilar Toboso (Universidad Autónoma de Madrid)

3.2. *Homenatge a Joaquim Amat-Piniella*

El CEFID va participar, junt amb el Departament de Filologia Catalana de la UAB i el Grup d'Estudis de Literatura Catalana Contemporània, en l'organització de l'acte *Salvarse amb la paraula. Homenatge a Joaquim Amat-Piniella (1913-1974)*, celebrat a Bellaterra (Cerdanyola del Vallès) amb ocasió del centenari del naixement d'aquest escriptor i activista polític.

Principals publicacions de membres del CEFID

4.1. Llibres i capítols de llibre

Alares López, Gustavo, *Severino Aznar y el Colegio Aragón (1945-1959): Epistolario*, Instituto Fernando el Católico, Zaragoza, 2013. (L)

Alares López, Gustavo, «En busca del “cuarto hombre”. Historiadores falangistas en la historiografía española de los años cincuenta», dins: Carme Molinero i Javier Tébar (eds.), *VIII Encuentro de Investigadores del Franquismo. Barcelona, 21-22 de noviembre de 2013*, CD-ROM, Centre d'Estudis sobre les Èpoques Franquista i Democràtica (UAB) i Fundació Cipriano García, Barcelona, 2013. (CL)

Alares López, Gustavo, «José Navarro Latorre (1916-1986): un americanista en busca de comunidad», dins Teresa María Ortega López i Miguel Ángel del Arco Blanco (eds.), *Claves del mundo contemporáneo, debate e investigación: Actas del XI Congreso de la Asociación de la Historia Contemporánea*, CD-ROM, Comares, Granada, 2013. (CL)

Amaya, Àlex, *El acelerón sindicalista. El aparato de propaganda de la Organización Sindical Española entre 1957 y 1969*, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, Madrid, 2013. (L)

Amaya, Alex, (amb Manuela Marin), «Francoism and Communism: A Historical Approach», dins Andrada Fătu-Tutoveanu i Ruben Jarazo Álvarez (eds.), *Press, Propaganda and Politics: Cultural Periodicals in Francoist Spain and Communist Romania*, Cambridge, Cambridge Scholars Publishing, 2013, pp. 2-13. (CL)

Amaya, Alex, «War of Words: Similarities and Differences between Francoist Spain and Communist Romania in the Development of Totalitarian Propagandistic Systems», dins Andrada Fătu-Tutoveanu i Ruben Jarazo Álvarez (eds.), *Press, Propaganda and Politics: Cultural Periodicals in Francoist Spain and Communist Romania*, Cambridge, Cambridge Scholars Publishing, 2013, pp. 32-55. (CL)

Arnabat Mata, Ramon, «La primera repressió franquista a Catalunya (1938-1948). Balanç i nous reptes historiogràfics», dins Carme Molinero i Javier Tébar (eds.), *VIII Encuentro de Investigadores del Franquismo. Barcelona, 21-22 de noviembre de 2013*, CD-ROM, Centre d'Estudis sobre les Èpoques Franquista i Democràtica (UAB) i Fundació Cipriano García, Barcelona, 2013. (CL)

Aznar Soler, Manuel (amb Juan Aguilera), «Cipriano de Rivas Cherif, teoría y crítica teatral», introducció a Cipriano de Rivas Cherif, *Artículos de teoría y*

crítica teatral, edició i introducció de Manuel Aznar Soler i Juan Aguilera, Madrid, Centro Dramático Nacional, 2013, pp. 13-43. (CL)

Baras, Montserrat, i Barberà Aresté, Oscar (amb Rodríguez Teruel, Juan), «Los partidos de ámbito no estatal en las comunidades de régimen común durante la Transición (1977-1983)», dins Quirosa-Cheyrouze Muñoz, *Los partidos en la Transición: las organizaciones políticas en la construcción de la democracia española*, Almería, Biblioteca Nueva, 2013, pp. 359-378. (CL)

Barrio López, Astrid, «Organización y papel político del nacionalismo moderado catalán durante la Transición», dins Quirosa-Cheyrouze Muñoz, *Los partidos en la Transición: las organizaciones políticas en la construcción de la democracia española*, Almería, Biblioteca Nueva, 2013, pp. 307-322. (CL)

Casanelles, Pau, «El franquismo a autoexamen el sumarísimo 31/69 y las reformas legislativas de 1971», dins Carme Molinero i Javier Tébar (eds.), *VIII Encuentro de Investigadores del Franquismo. Barcelona, 21-22 de noviembre de 2013*, CD-ROM, Centre d'Estudis sobre les Èpoques Franquista i Democràtica (UAB) i Fundació Cipriano García, Barcelona, 2013. (CL)

Cremades i Arlandís, Vicent (amb Jesús Eduard Alonso i López, coords.), *La transició democràtica: mirades i testimonis*, Editorial Riublanc, València, 2013. (L)

Cremades i Arlandís, Vicent, *L'Església en la transició. El fet nacional al País Valencià: la revista Saó (1976-1983)*, Editorial Riublanc, València, 2013. (L)

Cuesta Gómez, José Miguel, «Equipaments bàsics, llibertats democràtiques i transformació social. El moviment veïnal al Barcelonès nord a finals de la dictadura», dins Carme Molinero i Javier Tébar (eds.), *VIII Encuentro de Investigadores del Franquismo. Barcelona, 21-22 de noviembre de 2013*, CD-ROM, Centre d'Estudis sobre les Èpoques Franquista i Democràtica (UAB) i Fundació Cipriano García, Barcelona, 2013. (CL)

Del Río Morillas, Miguel Ángel, «Origen y desarrollo de Unión Nacional Española (UNE): la experiencia de la extrema derecha neofranquista tradicionalista de Alianza Popular (AP)», dins Carme Molinero i Javier Tébar (eds.), *VIII Encuentro de Investigadores del Franquismo. Barcelona, 21-22 de noviembre de 2013*, CD-ROM, Centre d'Estudis sobre les Èpoques Franquista i Democràtica (UAB) i Fundació Cipriano García, Barcelona, 2013. (CL)

Duch Plana, Montserrat, «¿Una modélica transición a la democracia en España (1976-1982)? ¿(Nos) conviene visitar (resignificar) la transición española a la democracia?», dins Quirosa-Cheyrouze Muñoz, *Los partidos en la Transición: las organizaciones políticas en la construcción de la democracia española*, Almería, Biblioteca Nueva, 2013, pp. 37-48. (CL)

Duch Plana, Montserrat, «Estrategias memoriales franquistas y socialización del miedo», dins Teresa María Ortega López i Miguel Ángel del Arco Blanco (eds.), *Claves del mundo contemporáneo, debate e investigación: Actas del XI*

Congreso de la Asociación de la Historia Contemporánea, CD-ROM, Comares, Granada, 2013. (CL)

Espuny Tomás, Maria Jesús, «La inclusión del servicio doméstico en los Subsidios y Seguros sociales (1944)», dins Carme Molinero i Javier Tébar (eds.), *VIII Encuentro de Investigadores del Franquismo. Barcelona, 21-22 de noviembre de 2013*, CD-ROM, Centre d'Estudis sobre les Èpoques Franquista i Democràtica (UAB) i Fundació Cipriano García, Barcelona, 2013. (CL)

Foguet i Boreu, Francesc, i Gallén, Enric (amb Montserrat Bacardí, eds.), *La literatura catalana contemporània: intertextos, influències i relacions*, Barcelona, Societat Catalana de Llengua i Literatura, filial de l'Institut d'Estudis Catalans, i Universitat Autònoma de Barcelona, 2013. (L)

Foguet i Boreu, Francesc, «La literatura dramàtica catalana del segle XXI: una aproximació crítica», dins *La literatura catalana contemporània: intertextos, influències i relacions*, edició a cura de Montserrat Bacardí, Francesc Foguet i Enric Gallén, Barcelona, Societat Catalana de Llengua i Literatura, filial de l'Institut d'Estudis Catalans, i Universitat autònoma de Barcelona, 2013, p. 121-132. (CL)

Foguet i Boreu, Francesc, «Els miralls de la història en la dramaturgia contemporània catalana (1989-2012)», dins *El desig teatral d'Europa*, edició de Víctor Molina i John London, Lleida, Punctum, 2013, p. 119-140.(CL)

Foguet i Boreu, Francesc, «La crítica teatral de Domènec Guansé a *La Publicitat* i a *La Rambla* (1931-1936)», dins *Miscel·lània Jordi Bruquera*, vol. 1, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2013, p. 147-168.

Gallén, Enric, «Sobre el teatre breu de Josep M. Benet i Jornet», dins Isabel Marcillas Piquer i Nuria Santamaría (coord.), *Teatre breu: procediments, formes i contextos*, València, Universitat de València, 2013, pp. 413-436 (CL)

García Crespo, Guillermo, «El Consejo Nacional de Empresarios, la OSE y el inicio del camino hacia Europa (1957-1970)», dins Carme Molinero i Javier Tébar (eds.), *VIII Encuentro de Investigadores del Franquismo. Barcelona, 21-22 de noviembre de 2013*, CD-ROM, Centre d'Estudis sobre les Èpoques Franquista i Democràtica (UAB) i Fundació Cipriano García, Barcelona, 2013. (CL)

Gassol i Bellet, Olívia, «El intelectual y el primer franquismo, un juego de tensiones», dins Teresa María Ortega López i Miguel Ángel del Arco Blanco (eds.), *Claves del mundo contemporáneo, debate e investigación: Actas del XI Congreso de la Asociación de la Historia Contemporánea*, CD-ROM, Comares, Granada, 2013. (CL)

Gelonch Solé, Josep, «Falanges locales, represión y control social en la Catalunya rural interior de posguerra, 1938-1945», dins Carme Molinero i Javier Tébar (eds.), *VIII Encuentro de Investigadores del Franquismo. Barcelona, 21-22 de noviembre de 2013*, CD-ROM, Centre

d'Estudis sobre les Èpoques Franquista i Democràtica (UAB) i Fundació Cipriano García, Barcelona, 2013. (CL)

Glondys, Olga, *La Guerra Fría cultural y el exilio republicano español. Cuadernos del Congreso por la Libertad de la Cultura (1953-1965)*, Madrid, Consejo Superior de Investigaciones Científicas, 2013. (L)

Glondys, Olga, «“Remontar la corriente de un río”: Una reflexión sobre los límites de la condición humana en “El Diario de Hamlet García” de Paulino Masip», dins María Teresa González de Garay i José Díaz-Cuesta (eds.), *El exilio literario de 1939, 70 años después*, Logroño, Universidad de La Rioja, 2013, pp. 419-434. (CL)

Glondys, Olga, «“Las políticas de la cultura apolítica”, o la colaboración de la intelectualidad antifranquista con el Congreso por la Libertad de la Cultura [CLC] (1950-1967) y la Asociación Internacional por la Libertad de la Cultura [IACF] (1967-1977)», dins Carme Molinero i Javier Tébar (eds.), *VIII Encuentro de Investigadores del Franquismo. Barcelona, 21-22 de noviembre de 2013*, CD-ROM, Centre d'Estudis sobre les Èpoques Franquista i Democràtica (UAB) i Fundació Cipriano García, Barcelona, 2013. (CL)

González de Garay, María Teresa (amb José Díaz-Cuesta, eds.), *El exilio literario de 1939, 70 años después*, Logroño, Universidad de La Rioja, 2013. (L)

González de Garay Fernández, María Teresa, «José Donoso: Jardines y exilio», dins Miguel Soler Gallo y María Teresa Navarrete Navarrete (coords.), *Del lado de acá. Estudios literarios hispanoamericanos*, Roma, Aracne, 2013, pp. 39-68. (CL)

Hernández Holgado, Fernando, «Cárceles de mujeres del novecientos: una práctica de siglos», dins Pedro Oliver Olmo (coord.), *El siglo de los castigos: prisión y formas carcelarias en la España del siglo XX*, Barcelona, Anthropos, 2013, pp. 145-188. (CL)

López García, José Ramón, «Magda o de la amistad: Homenaje a Concha de Albornoz de Juan Gil-Albert», dins Mª Teresa González de Garay i José Díaz-Cuesta (eds.), *El exilio literario de 1939, 70 años después*, Logroño, Universidad de La Rioja, 2013, pp. 482-511. (CL)

López García, José Ramón, «Prólogo» a Luis Suárez, *Puente sin fin. Testigo activo de la historia. Memorias parciales*, Sevilla, Renacimiento (Biblioteca de la Memoria), 2013, pp. 7-26. (CL)

López García, José Ramón, *Fábula y espejo. Variaciones sobre lo judío en la obra de Max Aub*, Sevilla, Renacimiento/Fundación Max Aub, 2013. (L)

Lorenzo Rubio, César, *Cárceles en llamas. El movimiento de presos sociales en la Transición*, Ed. Virus, Barcelona, 2013. (L)

Lorenzo Rubio, César (amb Gutmaro Gómez Bravo), «Redención y represión en las cárceles de Franco», dins Pedro Oliver Olmo (coord.), *El siglo de los castigos: prisión y formas carcelarias en la España del siglo XX*, Anthropos i Observatori del Sistema Penal i els Drets Humans de la Universitat de Barcelona, 2013, pp. 63-100. (CL)

Lorenzo Rubio, César, «Modernización y segregación en las prisiones de la democracia», dins Pedro Oliver Olmo (coord.), *El siglo de los castigos: prisión y formas carcelarias en la España del siglo XX*, Anthropos i Observatori del Sistema Penal i els Drets Humans de la Universitat de Barcelona, 2013, pp. 101-143.

Machado, Ximena, «De Gaulle y la V República, ¿un modelo para la institucionalización franquista de los años sesenta?», dins Carme Molinero i Javier Tébar (eds.), *VIII Encuentro de Investigadores del Franquismo. Barcelona, 21-22 de noviembre de 2013*, CD-ROM, Centre d'Estudis sobre les Èpoques Franquista i Democràtica (UAB) i Fundació Cipriano García, Barcelona, 2013. (CL)

Marín Corbera, Martí, «El catalanisme franquista: Josep Pla i l'operació Porcioles», dins Jordi Larios (ed.), *La cara fosca de la cultura catalana. La col·laboració amb el feixisme i la dictadura franquista*, Palma, Leonard Muntaner Editor, 2013, pp. 97-149. (CL)

Marín Corbera, Martí, «Falange y poder local», dins Ruiz Carnicer, Miguel Á. (ed.), *Falange. Las culturas políticas del fascismo en la España de Franco (1936-1975)*, Zaragoza, Institución Fernando el Católico, CSIC, Diputación de Zaragoza, 2013, pp. 231-252. (CL)

Martínez-Gil, Víctor (coord.), *Models i criteris de l'edició de textos*, Barcelona, UOC, 2013. (L)

Martínez-Gil, Víctor, «“Lisboa” (d'Usdefruit, 1995)», dins Carme Arenas, Josep Maria Fonalleras, Esteve Miralles i Jaume Subirana (eds.), *Quan em llegiu. Poemes de Narcís Comadira triats i comentats per quaranta-set lectors*, Barcelona, Edicions 62, 2013, pp. 169-173. (CL)

Mir, Conxita i Gelonch, Josep (eds.), *Duelo y memoria*, Lleida, Edicions de la Universitat de Lleida, 2013. (L)

Molinero, Carme, «Falange y la construcción del régimen, 1939-1945. La búsqueda de unas bases sociales», dins Ruiz Carnicer, Miguel Á. (ed.), *Falange. Las culturas políticas del fascismo en la España de Franco (1936-1975)*, Zaragoza, Institución Fernando el Católico, CSIC, Diputación de Zaragoza, 2013, pp. 181-198. (CL)

Molinero, Carme i Tébar, Javier (eds.), *VIII Encuentro de Investigadores del Franquismo. Barcelona, 21-22 de noviembre de 2013*, CD-ROM, Centre d'Estudis sobre les Èpoques Franquista i Democràtica (UAB) i Fundació Cipriano García, Barcelona, 2013. (L)

Molinero, Carme, «La miseria cotidiana de la postguerra», dins AA.DD, *Alimentar la ciutat. El proveïment de Barcelona del segle XIII al XX*, Barcelona, Muhba, 2013, pp. 62-63. (CL)

Moreno Cantano, Antonio César, (amb Feliciano Montero García i Marisa Tezanos Gandarillas coord.), *Otra iglesia. Clero disidente durante la Segunda República y la guerra civil*, Gijón, Trea, 2013. (L)

Moreno Cantano, Antonio César (coord.), *Cruzados de Franco. Propaganda y diplomacia en tiempos de guerra (1936-1945)*, Colección: Estudios Históricos La Olmeda. Piedras Angulares, 2013. (L)

Moreno Cantano, Antonio César, «Sacerdotes al servicio de la II República: el presbítero Juan García Morales», dins Teresa María Ortega López i Miguel Ángel del Arco Blanco (eds.), *Claves del mundo contemporáneo, debate e investigación: Actas del XI Congreso de la Asociación de la Historia Contemporánea*, CD-ROM, Comares, Granada, 2013. (CL)

Moreno Cantano, Antonio César, «La propaganda de la España franquista en Argentina durante la Segunda Guerra Mundial», dins Julio Pérez Serrano i Rebeca Viguera Ruíz (coord.), *De la guerra al consenso: el lenguaje de la dictadura y de la democracia en España*, La Rioja, Instituto de Estudios Riojanos, 2013, pp. 57-80. (CL)

Moreno Cantano, Antonio César, «*Libros como armas. Propaganda y literatura religiosa en España (1936-1939)*», dins Carme Molinero i Javier Tébar (eds.), *VIII Encuentro de Investigadores del Franquismo. Barcelona, 21-22 de noviembre de 2013*, CD-ROM, Centre d'Estudis sobre les Èpoques Franquista i Democràtica (UAB) i Fundació Cipriano García, Barcelona, 2013. (CL)

Morente, Francisco, «Rafael Sánchez Mazas y la esencia católica del fascismo español», dins Ruiz Carnicer, Miguel Á. (ed.), *Falange. Las culturas políticas del fascismo en la España de Franco (1936-1975)*, Zaragoza, Institución Fernando el Católico, CSIC, Diputación de Zaragoza, 2013, pp. 109-141. (CL)

Mota Muñoz, José Fernando (amb José Manuel Rúa Fernández i Manuel Vicente Izquierdo), «*Cuellos blancos*»: *de empleados a trabajadores. El movimiento sindical de banca y ahorro en Barcelona (1955-1980)*, Materials d'Història de l'Arxiu de la Fundació Cipriano García – CCOO de Catalunya, 2013. (L)

Mota Muñoz, José Fernando i Tébar, Javier, *La muerte del espía con bragas: falangistas, policías, militares y agentes secretos en la Barcelona de posguerra*, Barcelona, Flor del Viento, 2013. (L)

Ordás, Carlos Ángel, «La soledad de los primeros pacifistas. Incomprensión de las izquierdas y apoyos de sectores pre-conciliares», dins Carme Molinero i Javier Tébar (eds.), *VIII Encuentro de Investigadores del Franquismo. Barcelona, 21-22 de noviembre de 2013*, CD-ROM, Centre d'Estudis sobre les Èpoques Franquista i Democràtica (UAB) i Fundació Cipriano García, Barcelona, 2013. (CL)

Picornell Belenguer, Mercè, «Entre españolas auténticas i monstruosas excepciones: Francisca Alcover i la (des)autorització d'un espai polític per a la dona mallorquina (1933-1939)», dins Jordi Larios (ed.), *La cara fosca de la cultura catalana. La col·laboració amb el feixisme i la dictadura franquista*, Palma, Lleonard Muntaner Editor, 2013, pp. 327-361. (CL)

Picornell Belenguer, Mercè, *Continuïtats i desviacions. Debats crítics sobre la cultura catalana en el vèrtex 1960/1970*, Lleonard Muntaner, Editor, 2013. (L)

Rabassa Massons, Jordi, «La tancada de Motor Ibérica (1976): les dones en el moviment obrer del tardofranquisme», dins Carme Molinero i Javier Tébar (eds.), *VIII Encuentro de Investigadores del Franquismo. Barcelona, 21-22 de noviembre de 2013*, CD-ROM, Centre d'Estudis sobre les Èpoques Franquista i Democràtica (UAB) i Fundació Cipriano García, Barcelona, 2013. (CL)

Risques, Manel, «Barcelone 1939», dins Thierre Fabre (ed.) *Le Noir et le Bleu. Un rêve méditerranéen*, Marseille, Muhba, 2013, pp. 262-264. (CL)

Samblancat, Neus, «La piel del tiempo: Memoria y exilio en “El perfume de mi madre era el heliotropo” de María Teresa León», dins Mª Teresa González de Garay i José Díaz-Cuesta (eds.), *El exilio literario de 1939, 70 años después*, Logroño, Universidad de La Rioja, 2013, pp. 541-553. (CL)

Sesma Landrin, Nicolás, «Sociología del Instituto de Estudios Políticos. Un “grupo de elite” intelectual al servicio del partido único y del Estado franquista», dins Ruiz Carnicer, Miguel Á. (ed.), *Falange. Las culturas políticas del fascismo en la España de Franco (1936-1975)*, Zaragoza, Institución Fernando el Católico, CSIC, Diputación de Zaragoza, 2013, pp. 253-288. (CL)

Thomàs, Joan Maria, «La unificación: coyuntura y proyecto de futuro», dins Ruiz Carnicer, Miguel Á. (ed.), *Falange. Las culturas políticas del fascismo en la España de Franco (1936-1975)*, Zaragoza, Institución Fernando el Católico, CSIC, Diputación de Zaragoza, 2013, pp. 169-177. (CL)

Vilanova, Francesc, «La gent de Destino i altres franquistes de Barcelona davant la Guerra Mundial: la Gran Bretanya com a exemple», dins Jordi Larios (ed.), *La cara fosca de la cultura catalana. La col·laboració amb el feixisme i la dictadura franquista*, Palma, Lleonard Muntaner Editor, 2013, pp. 201-233. (CL)

Vinyes Ribas, Ricard, «La pacificación de la memoria pública en España. Una política», dins Anna Miñarro i Teresa Morandi (comps.) *Trauma y transmisión. Efectos de la guerra del 36, la posguerra, la dictadura y la transición en la subjetividad de los ciudadanos*, Barcelona, Xoroi edicions, 2013, pp. 27-38. (CL)

Ysàs, Pere, «El Consejo Nacional del Movimiento en el franquismo tardío», dins Ruiz Carnicer, Miguel Á. (ed.), *Falange. Las culturas políticas del fascismo en la España de Franco (1936-1975)*, Zaragoza, Institución Fernando el Católico, CSIC, Diputación de Zaragoza, 2013, pp. 365-380. (CL)

4.2. Articles de revistes

Aulet, Jaume, «“Misteri de dolor” o la redempció de la ciutat», *Serra d’Or*, núm. 640, 2013, pp. 81-84

Aulet, Jaume, «Benaurances benaventurades», *L’Avenç: Revista d’història i cultura*, núm. 392, 2013, pp. 4-5

Aznar Soler, Manuel, «Gurs: tragedia europea inédita de Jorge Semprún», *Anales de la literatura española contemporánea*, vol. 38, núm. 1-2, 2013 (Ejemplar dedicado a: Studies in honor of José-Carlos Mainer/ Homenaje a José-Carlos Mainer), pp. 69-95.

Aznar Soler, Manuel, «El teatro del exilio en busca de su público natural, ponencia inédita de Manuel Andújar», *Laberintos*, núm. 15, 2013, pp. 112-128.

Aznar Soler, Manuel, «*El teatro del exilio*, de Ricardo Doménech», *Laberintos*, núm. 15, 2013, pp. 300-304.

Aznar Soler, Manuel, «*El delito de pensar*, un ensayo de José Ricardo Morales», *Primer acto: Cuadernos de investigación teatral*, núm. 345, 2013, pp. 100-104.

Aznar Soler, Manuel, «Max Aub y Cipriano de Rivas Cherif: historia de un desencuentro en el exilio mexicano», *El Correo de Euclides*, núm. 8, 2013, pp. 17-37.

Aznar Soler, Manuel, «Un estreno olvidado de Max Aub en la España franquista (Tolosa, 1972)», *El Correo de Euclides*, núm. 8, 2013, pp. 251-256.

Aznar Soler, Manuel, «José Ricardo Morales y Margarita Xirgu: fragmentos de un epistolario inédito», *Mapocho*, núm. 74, 2013, pp. 29-63.

Casanellas, Pau, «“Hasta el fin”. Cultura revolucionaria y práctica armada en la crisis del franquismo», *Ayer*, núm. 92, 2013 (4), pp. 21-46.

Doménech, Xavier, «The Workers’ Movement and Political Change in Spain, 1956-1977», *International Labor and Working-class History*, núm. 83, 2013, pp. 70-85.

Foguet i Boreu, Francesc, «Margarida Xirgu, presidenta de la Delegació de la Generalitat de Catalunya a la República Oriental de l’Uruguai. Cartes de Josep Tarradellas (1960–1964)», *Franquisme & Transició: Revista d’història i de cultura*, núm. 1, 2013, pp. 215-269.

Foguet i Boreu, Francesc, «Tafael Tasis i el teatre», *Estudis romànics*, vol. 35, 2013, pp. 247-279

Forti, Steven, «Traidores, conformistas y apasionados de la política. Una nueva lectura de la Europa de entreguerras entre biografía, análisis del lenguaje e

historia política», *Segle XX: Revista catalana d'història*, núm. 6, 2013, pp. 133-157.

Gallén, Enric, «Xavier Regàs, traductor del teatre de bulevard», *Bulletin hispanique*, vol. 115, núm. 2, 2013, pp. 573-588.

Gallén, Enric, «Supervivència i mort d'Adrià Gual, un home de teatre (1939-1943)», *Els Marges: revista de llengua i literatura*, núm. 100, 2013, pp. 61-74.

Gallén, Enric, «Traducció i censura teatral sota la fèrula franquista dels anys cinquanta», *Quaderns: Revista de traducció*, núm. 20, 2013, pp. 95-116.

Gallofré Virgili, María Josepa, «Autarquia i localisme: les traduccions a la immediata postguerra», *Quaderns: Revista de traducció*, núm. 20, 2013, pp. 69-75.

Gassol i Bellet, Olívia, «Salvador Espriu a l'ombra del mite», *L' Avenç: Revista de història i cultura*, núm. 392, 2013, pp. 25-33.

Hernández Holgado, Fernando, «Cárceles de mujeres del novecientos. Una rutina punitiva secular», *Segle XX: Revista catalana d'història*, núm. 6, 2013, pp. 85-112.

López García, José Ramón, «En el balcón vacío, la vigencia de un clásico del exilio republicano de 1939», *Laberintos. Anuario de estudios sobre los exilios culturales españoles*. Biblioteca Valenciana, núm 14, 2013, pp. 430-440.

Machado, Ximena, «Las tensiones entre el “aperturismo” y el “inmovilismo” franquistas. El caso Grimau», *Historia del Presente*, núm. 22, 2013, pp. 139-150.

Maluquer de Motes, Jordi, «Joan Maluquer de Motes i Nicolau (1915-1988). Records i impressions», *Revista d'arqueologia de Ponent*, núm. 23, 2013, pp. 281-300.

Marín, Martí, «Polítics per als nous temps. La nova classe política i les seves identitats», *Franquisme & Transició: Revista d'història i de cultura*, núm. 1, 2013, pp. 11-50.

Marín i Corbera, «Los gobernadores civiles del franquismo 1936-1963: seis personajes en busca de autor», *Historia y política: Ideas, procesos y movimientos sociales*, núm. 29, 2013, pp. 269-299.

Martínez i Muntada, Ricard, «La izquierda revolucionaria de ámbito estatal, de los sesenta a los ochenta: una brevísima historia», *Viento Sur*, núm. 126, 2013, pp. 108-118.

Martínez-Gil, Víctor, «L'escriptor contra l'escriptor o la literatura com a variant», *Els Marges: revista de llengua i literatura*, núm. 100, 2013, pp. 110-115.

Martínez-Gil, Víctor, «L'home jove i el vell: l'aprenentatge de Salvador Espriu». *Serra d'Or*, núm. 641, 2013, pp. 20-24.

Molinero, Carme, «Subsistencia y actitudes populares durante el primer franquismo», *Bulletin of Spanish Studies: Hispanic Studies and Researches on Spain, Portugal and Latin America*, vol. 91, núm. 1-2, 2014, pp. 179-197.

Monfort i Coll, Aram, «La depuració franquista dels advocats de Barcelona (1939–1945). Una aproximació a l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona de la postguerra», *Franquisme & Transició: Revista d'història i de cultura*, núm. 1, 2013, pp. 127-213.

Moreno Cantano, Antonio César, «Del silencio al olvido. El sacerdote y diputado republicano Jerónimo García Gallego (1893-1961)», *Analecta Sacra Tarraconensia*, núm 86, 2013, pp.247-312.

Moreno Cantano, Antonio César, «Propaganda, neutralidad y espionaje: la proyección de la España franquista en Turquía (1936-1945)», *Revista Iberoamericana de Ciencias de la Comunicación*, núm. 1, 2013, pp. 4-14.

Santos Sánchez, Diego, «Dramaturgas y censura en el primer franquismo: Pilar Millán Astray y Julia Maura», *Revista canadiense de estudios hispánicos*, Vol. 37, núm. 2, 2013, pp. 319-338.

Santos Sánchez, Diego, «Censura y (re)escritura en el teatro de Carlos Muñiz», *Revista chilena de literatura*, núm. 83, 2013, pp. 137-160

Toda i Bonet, Agnès, «Ramon Sistac: d'allí on es pon el sol», *Llengua nacional*, núm. 85, 2013, pp. 35-38

Toda i Bonet, Agnès, «Joan-Carles Martí i Casanova: la lluita incansable per la llengua, des d'un dels extrems del territori», núm. 82, 2013, pp. 39-42

Vilanova i Vila-Abadal, Francesc, «The position of Barcelona's Destino group and other regime sympathizers with regard to the Second World War: the example of Britain», *Journal of Catalan Intellectual History*, núm. 5-6, 2013, pp. 35-62

Vilanova i Vila-Abadal, Francesc, «Winston Churchill i els "brave men of Barcelona"», *L'Avenç*, núm. 396, pp. 44-55

Vilanova i Vila-Abadal, Francesc, «Luis de Galinsoga i els seus amics: cinc anys commemorant la liberación de Barcelona, 1940–1944», *Franquisme & Transició: Revista d'història i de cultura*, núm. 1, 2013, pp. 79-123.

Vinyes Ribas, Ricard, «Le processus de construction d'une mémoire publique par l'État espagnol. Politiques et conflits, impunités et éthiques (1975-2008)», *Témoigner. Entre histoire et mémoire. revue pluridisciplinaire de la Fondation Auschwitz*, núm. 115, 2013, pp. 16-43

Ysàs, Pere, «Ni “modèlica” ni “immodèlica”. La transició des de la historiografia», *Franquisme & Transició: Revista d'història i de cultura*, núm. 1, 2013, pp. 273-287.

5 Jornades d'actualització didàctica i científica coorganitzades amb l'ICE de la UAB

L'estiu del 2013 va tenir lloc la sisena edició de les Jornades d'actualització didàctica i científica, organitzades en col·laboració amb l'Institut de Ciències de l'Educació (ICE) de la UAB. Les Jornades s'adrecen especialment, encara que no de manera exclusiva, al professorat d'ensenyament secundari. Aquesta sisena edició va dur per títol *Dictadura, democràcia i Estat del Benestar de la segona meitat del segle XX al segle XXI*, i va comptar amb la intervenció dels següents ponents: Víctor Gavín, Martí Marín, Francisco Veiga, Carme Molinero, Manuel Loff, Raül Digon, Francesc Foguet, Enric Tello, Vicenç Navarro i Xavier Domènech. Les sessions van tenir lloc de l'1 al 5 de juliol i van comptar amb la participació d'un centenar de persones.

6 Tesis doctorals

El 2013 s'han presentat dues noves tesis doctorals dirigides per membres del CEFID, reflex de la capacitat del centre per a formar nous investigadors. Són les següents:

- Teixeira Pereira, Pedro J., “Salazar y Franco. La política social ibérica (1933-1957)”. Directora: Carme Molinero (codirector: Manuel Loff). Data de lectura: 11 d'octubre de 2013
- De Dalmasas de Olabarria, Pablo Ignacio, “El Sahara Occidental en la bibliografía española: estudio del discurso precolonial y postcolonial”. Director: Joan B. Culla. Data de lectura: 20 de setembre de 2013.

7 Projectes finançats

Els membres, grups i equips d'investigació del CEFID participen en projectes finançats per diverses institucions, entre d'altres el Mineco (abans MICINN) i l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR, Generalitat de Catalunya), ja sigui mitjançant convocatòries competitives, ja a través de convenis i subvencions específiques per a determinades accions. Aquesta feina de captació de recursos és un element imprescindible a l'hora de potenciar la recerca de qualitat. L'any 2013 s'ha caracteritzat per la continuïtat de nombrosos projectes i actuacions que ja estaven en curs anteriorment: grups de recerca integrats en el CEFID o dirigits per membres del centre que han gaudit dels ajuts d'AGAUR aprovats el 2009 (apartat 7.2) o projectes finançats pel Mineco o altres institucions (apartat 7.3). No obstant això, i malgrat el context de dificultats per a l'obtenció de nous recursos, l'esforç permanent en aquest sentit ha permès la signatura d'un conveni que es reflecteix a l'apartat 7.1.

7.1. *Nous projectes*

- Realització de la recerca i l'exposició *Rubí, 1962-1978: de la Dictadura a la Democràcia*.
Investigador responsable: Pere Ysàs
Conveni entre la UAB i l'Ajuntament de Rubí, 19 de desembre de 2013
Durada: 2014-2015

7.2. *Ajuts a grups de recerca de Catalunya (SGR – AGAUR, 2009-2013)*

Ajuts a grups integrats en el CEFID:

- Grup de Recerca sobre l'Època Franquista (GREF)
Coordinador del grup: Pere Ysàs
Referència: 2009 SGR 710
- Grupo de Estudios sobre el Exilio Literario (GEXEL)
Coordinador del grup: Manuel Aznar Soler
Referència: 2009 SGR 1286

Ajuts a grups de recerca coordinats per membres del CEFID:

- Grup d'Estudis de Literatura Catalana Contemporània
Coordinador del grup: Jordi Castellanos († 19/10/2012) / Jaume Aulet i Amela
Referència: 2009 SGR 349
- Grup d'Història del Parlamentarisme
Coordinador del grup: Borja de Riquer
Referència: 2009 SGR 920
- Grup de Recerca en Arts Escèniques (GRAE)
Coordinador del grup: Francesc Foguet
Referència: 2009 SGR 1034
- Grup de Recerca sobre Elits i Partits Polítics (GREP)
Coordinadora del grup: Montserrat Baras
Referència: 2009 SGR 1290

7.3. *Projectes finançats pel Mineco i altres institucions obtinguts en convocatòries anteriors i que han seguit en curs durant 2013.*

- *La izquierda en la transición española*
Investigador Principal: Pere Ysàs
Referència: HAR2012-31431
Durada: 2013-2015
- *Salvador Espriu: estudi genètic i interartístic de la seva obra.*
Investigador principal: Víctor Martínez-Gil
Referència: FFI2011-25037
Durada: 2012-2014
- *Escriptors catalans de la República (1931-1936)*
Investigador principal: Jordi Castellanos († 19/10/2012)
Referència: FFI2011-25051
Durada: 2012-2014
- *Escena y literatura dramática en el exilio republicano de 1939*
Investigador principal: Manuel Aznar Soler
Referència: FFI2010-21031
Durada: 2011-2013
- *Memoria y sociedad. Las políticas de reparación y memoria y los procesos sociales en la construcción de la memoria pública contemporánea en España*
Investigador principal: Ricard Vinyes
Referència: HAR2011-23490
Durada: 2012-2014

- *Estado e memória: políticas públicas da memória da ditadura portuguesa (1974-2009).*

Investigador principal: Manuel Loff (Universidade do Porto)

Investigadors del CEFID participants: Carme Molinero i Pere Ysàs

Referència: PTDC/HIS-HIS/121001/2010 (Fundação para a Ciência e Tecnologia)

Durada: 2012-2013